

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
sena primerno smanjša.

Rokopis

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljanje
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Poljanski nasip
št. 48.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Govor gosp. Kluna *)

o odkupu duhovenske bire v deželnem zboru.

(Dalje.)

Čez vse čuden pa se mi zdi od odbora posebno povdarjeni vzrok, da bira ovira prosto delitev in razkosovanje zemljišč! V odseku za pregledovanje letnega poročila je eden najodličnejših in najrazumnejših udov Vaše stranke, g. baron Apfaltrern, rekel, da se vsled razkosovanja zemljišč čedalje bolj širi kmečki proletarijat, da bo silno težko te ljudi in njih družine s časoma vse preskrbeti. To je istina, ne samo pri nas, ampak tudi drugod. Zato so pa začeli povsod misliti na to, kako bi se razkosovanje zemljišč omejilo. Zato tudi naši kmečki ljudje povzdigujejo glas, da naj se delitev in razkosovanje zemljišč postavno omeji, ker čez 50 let, ako pojde tako naprej, ne bo že nobene cele kmetije več, zato se mora pa vsaka reč, ki razkosovanje zabranjuje, potrditi, in zato bi tudi Vi, gospoda moja, bira ne smeli odpraviti, ako je res, da zabranjuje delitev zemljišč, ampak bi jo morali ravno zaradi tega še le pustiti in braniti! Ako pa kdo modruje, da se bira zaradi zdaj veljavnega prostega razkosovanja zemljišč mora odvezati, kakor tudi poročilo našega deželnega odbora in poročilo

*) Popravek. V govoru g. Kluna se je v zadnjem listu na tretji strani precej pričetkom tretje vrste po pomoti vrinil stavek: Vi se ve da tega nečete pripoznati; Vam je vse eno, ali ljudstvo strada in ubožuje, ako lakote konec jemlje, samo da konec jemlje liberalno, zato skušate svoj predlog opravičiti kot nekaj čisto postavnega, potrebnega in koristnega. Ta stavek mora stati na drugi strani za besedami: „Panem et circensibus“ — dajte nam kruha in kratkočasja.

upravnega odseka, podoben je zidarju, ki je prvo nadstropje hiše tako slabo postavil, da si ni upal nanj strehe nasloniti; pomagal si je pa s tem, da je sklenil postaviti na prvo še drugo nadstropje, in če še to strehe ne bi držalo, še tretje — poslednjič se mu je res vse posrečilo, ali hočem reči — podrl!

Odkup bira, pravi poročilo, bi bila splošnja korist, korist za plačevalce ali zavezance in korist za prejemnike ali upravičence. Prav primerno je g. poročevalec pristavil, da deželni odbor tako misli, ker izmed ljudi, ki v deželnem odboru ne sedé, ki pa bolje poznajo razmere, ne bo kdo lahko tega trdil. Ti marveč mislijo, da bo odkup v splošno škodo, in sicer na škodo prejemnikom in na škodo plačevalcem.

Znano je, da gre ljudem silno trda za denar. Marsikdo bi rad dobil nekoliko penezev da bi si opomogel, pa nihče mu jih ne posodi. Večkrat je bilo že govorjenje, da naj bi se napravile posojilnice, ki bi ljudem dober kup denar izposojevale, in ga varovale oderuških rok, ki ga spravijo na kant. Zdaj pa naj ljudje še ta kapital, ki je na njihovih zemljiščih proti obrestim naložen, ki jih v pridekih lahko plačujejo, zdaj naj to istino skupaj spravijo in odkupnino plačajo! In koliko bo znašal ta kapital? Poročilo pravi, da po naznanilu računovodstva znašajo njemu znane davščine okoli 69.000 gl. na leto. Kadar se bode začelo popraševati, se bo pa videlo, da znašajo morebiti več, kakor še enkrat toliko. Istina, katero bodo morali za odkupnino plačati, bode toraj znašala okoli 3 milijone goldinarjev. Kje jih bodo pa ljudje vzeli? Unidan smo imeli

prošnjo Suborske občine, da zanjo plačamo stroške, ki jih jim je napravila živinska kuga. To je bilo le groš manj ko sto gold. in vendar jih niso mogli plačevati. Kje bodo dobili denar za odkupnino bira? Na Dolenjskem ljudje vsled slabih letin in vednih nesreč stradajo, skoraj vsako leto zanje pobiramo milodare; g. poslanec Pfeifer pri vsaki priliki tukaj v deželnem in državnem zboru toži, da ljudje davkov ne morejo plačevati, da se posestva zarubujejo in prodajo včasih pod nič, zo 10 gl. itd. Za zdaj gospoda moja, naj ti ljudje imajo toliko denarja, da bodo v 20 letih plačali 3 milijone gl. kapitala in velik del njegovih obresti? Kam vendar mislite in kdo Vam bo še verjel, da naše ljudstvo ne more zmagovati bremen, kdo bo še na pomoč priskočil? In ta odkupnina bo tem večje breme, ne bo zadela cele dežele, ampak le nekatere in večidel revnejše kraje, ker so v boljših krajih vsled vstanov plače duhovnov navadno take, da jih ljudem ni treba z biro zboljševati. To breme bo tem večje, ker še zemljiška odveza ni dovršena, ker se mora še zdaj za njo veliko plačevati, in znaša dotični dolg kranjske dežele še okoli 7 milijonov gl. Vi veliki posestniki ali grajščaki lahko silite, naj se bira odpravi, ker ona vas večidel ne zadeva, ako pa jo kje še imate, imate tudi premoženja, jo odkupiti. Kmet pa tega ne more lahko storiti, in g. Kramarič je že l. 1875 v tej visoki zbornici rekel, da so morali pri zemljišni odvezi marsiktero njivo, travnik ali nograd prodati, in se bo to ravno na Dolenjskem zdaj še bolj gotovo zgodilo, in namesto ljudstvu pomagati, boste imeli zavest, da ste s to postavo marsikterega spravili na

Pijanec.

Našim ljudem podomačil Vilinski.

12. Prijatli.

(Dalje.)

„Dobro tedaj in prav lepa hvala ti bodi,“ reče Janko vesel, pa veli krčmarju, naj še žganja prinese. Katinka ustane, hoteča ž njim besedo spregovoriti, pa je bil žganje že spil, na dušek. Potem praša Janko po kolarju: „Kje je pa Jur?“

„Zaprť je, hladi se,“ odgovori kupec, „kaj ne veš? Včeraj se ga je bil nalezal, potlej se je bil pa spril z oném, z Lozarjevim Tonačem, pa nekaj naklestil ga je bil ali ka-li, no, zdaj ima osem dni v zaporu presedeti, mora biti, kakor miš v mišnici.“

„Hoj, krčmar, še en kozarec!“ zaupije Janko.

„Bolje bo, če ga prineseš kar celo steklenico, ne bo treba sem ter tje capljati,“ reče kupec.

„Na, zdaj je pa Janko krčmar!“ Obstopijo ga, pa mu nazdravljajo drug za drugim. Trepetaje stopi Katinka med nje in pravi:

„Janko! jel? zdaj pa gremo? Dosti si pil!“ Janko ne reče besede, ampak svoj kozarec kupcu ponudi. Ta se grohotno nasmeja in mu natoči. Nesrečna žena sklene roke. Logar stopi bližej in dé:

„Janko, zdaj pa le pusti pijačo; dosti imaš. Le z ženo pojdi, plačal bom pa jaz.“

„Še en kozarec za srečen pot.“

„Pojdi Grabež, sram te bodi!“ reče logar jezen. „Janka ti zmeraj bolj globoko pokopavaš v nesrečo. Tu imaš klobuk, Janko pa hajdimo. Človek toni in se davi, on ga pa še bolj pritiska, da bi utonil, namesto, da bi ga iz vode rešil.“

Logar prime malega dečka za roko, Janko starjega, Katinka vzame malo dekletce v naročje, pa gredo proti jarovinskemu mlinu. Ko pridejo bližje, prilete ljudje iz hleše ven gledat, kaj da je, kako da se jih vleče cela vrsta. Prvi je zunaj mlinski hlapec, ki je služil poprej v Prašnikovem mlinu, pa od njega proč šel, ker mu Katinka vajat ni pustila. Ko zagleda Janka in pa njo, se porugljivo zakrohota. Tudi mlinarjeva hči jih radovedno gleda in misli, da je vsakdo kaj mlet prinesel, ali ko

jih spozna, je strašno nevoljna in jezna in prav grdo nad očetom zakokodaka: „Kaj ste ob pamet? Ste se li kar na tešče napili? kaj če ta sodrga v naši hiši? ti berači in beračoni? Tega nam ni bilo treba! Vi znate zapravljati, vi; sami imamo toliko, da ne stradamo, zdaj pa to drhal privlečete nam na glavo, te grde potepuh. Ali ste obnoreli?“

Logar pomiri jezično mlinarjevo deklino, rekši, da jo bode vzel, kader bode grajščinski šumar. To je srakastega dekleta vpokojilo, da je bila do nesrečne Katinke veliko bolj prijazna in celó ljubeznjiva je bila, ko jo Katinka ponižno prosi: „Imejte z nami potrpljenje, draga, samo za nekoliko dni. Rada bom stregla in pomagala, dokler bom v hiši. Moj mož pa bode v mlinu delal, otroci vam pa ne bodo prizadeli nobenih sitnost, le kako mestice nam odkažite v hiši.“

Ponosna mlinarjeva punca je bila vesela, da je mogla blago Katinko tako ponižati in pa da ji bode pomagala pri rezanji in šivanji obleke. Odkaže ji malo sobico gori pod streho, kjer ni bilo ne peči, ne dobrih oken. Tu sem pod streho jo odvede, kjer je veter noter pi-

beraško palico. In kaj bo ljudstvo od tega imelo? Ali bo čez 20 let po plačani odveznini res prosto davščine? Že sem omenil, da na Štajarskem, kjer se je odkupnina speljala, ljudstvo zdaj ni na boljem. Odkupnina navadno nima za prejemnike tolike vrednosti kakor pridelki, in razun tega, da dobiva v denarji manjšo vrednost, ima še to zgubo, da mora te pridelke po semnjih ali pri ljudeh iskati in dražje plačevati. Marsiktera zdaj dobra služba bo vsled tega slabejša postala. In ker duhovnov ni ravno toliko, da bi si jih ljudje najemali kakor čednike, bo marsiktera služba ostala brez duhovna, in ljudem se bo reklo: Če hočete duhovna imeti, poboljšajte mu plačo. In kako se bo to zgodilo? Zopet — z biro!

Dalje je treba pomisliti, da ljudem bira zdaj ostane, ako duhovnika nimajo. Ko bodo začeli odvezo odrajtovati, bodo morali plačati celo istino in primerni del obresti, ko morda duhovna dolgo ne bo. Zdaj biro dostikrat porabijo, da si iz sosednega kraja najemajo duhovna, ki jim hodi službo božjo opravljat. Ako bodo hotli pozneje to delati, bodo morali poleg odveze še posebne sklade imeti za take naprošene duhovne, ker jim nihče obresti odveznine ne bo nazaj dal, da bi ž njimi duhovnika plačevali.

In kaj, če se odveznina vsa ali deloma zgubi? Kdo bo potem plačeval? Kje jo bočejo naložiti, da bo varna? Ali naj kupijo zemljiška posestva? Pa vemo, da ta ljudem, ki jih sami ne obdelujejo, prizadevajo mnogo sitnosti in skrbi, pa jim navadna le malo ali nič ne nesó. Ali naj kupijo državne papirje? In če se obresti znižajo, da duhoven ne bo shajal ž njimi, ne bo zopet ljudstvo moralo plačevati? Primer imamo iz časa francoske vojske na Kranjskem, ko bi bili duhovni, ki so iz kase plačo dobivali, vsi lakote pomrli, ko bi ljudstvo ne bilo zanje skrbelo. Ali naj se nalože pri posameznih gospodarjih? Toda skušnja učí, da so ti dostikrat slabi plačevalci. Ali ni toraj bolje, da kapital ostane pri ljudeh, ki obresti v pridelkih lahko plačujejo? In ko bi tudi nobene nevarnosti za kapital ne bilo, ali je prav, da naj sedanji rod plačuje za vse prihodnje?

To so bili pomisljiki, ki jih plačevalci imajo, in ki so pripravili naše občine, da se je večina izrekla zoper odvezo. Vi se veda pravite, da so občine oporekale odvezi, ne da

bi bile mnoge izmed njih obširneje naštele vzroke, ki so jih v to pripravile, in da so nekatere izmed njih le rekly, da ni denarja in da so davki veliko preveliki. Ali ta edini vzrok ne bi zadostoval, ako bi imeli resno voljo pomagati ljudstvu? Gotovo bi ljudje tudi davke laglje plačevali, ko bi jih imeli poravnovati s pridelki, katerih dostikrat ne morejo v denar spraviti in kateri jim vsled tega za davke le malo ali pa nič ne zaležejo. Saj je sploh znano, da so začeli naši kmetje od takrat pešati in oboževati, ko so morali v denarjih plačevati, kar so prej v pridelkih ali lastnoročnih delih odrajtovali. Ker denarjev niso imeli, morali so kos za kosom svojega zemljiša prodajati, in na zadnje jim ga ni več toliko ostalo, bi zamogli pošteno preživeti sebe in svojo rodbino.

Se ve da pravi poročilo, da ljudje, ki odvezi oporekajo, ne poznajo svoje lastne koristi, katero bodo še le pozneje sprevideli. Ali ta trditev se mi ravno taka zdi, kakor ravnanje Turčinov, ki so nekdanj prigromevši v naše dežele vjetnike za glavo prijemali, jim prav rahlo z nožem vrat rezali, pri tem jih pa tolažili: Ne boj se brate, nič hudega se ti ne zgodi! Može, ki ne znajo ne sejati ne orati, ki ne vedó, kdaj je čas to ali uno reč saditi, ki so v svojem življenji s kmetijstvom imeli tako malo opraviti, da bi skoraj mislili, da zemlje na drevesih rastejo, ti bolje vedo, kaj je za kmeta koristno, kakor kmet sam!

Deželnemu odboru se zdi, da bolje čuti rano, ki naše kmete škí, kakor ranjenci sami. (Konec sledí.)

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 20. julija.

Nemški „**schulverein**“ je čedalje večja nevarnost za Slované. Vsak dan se oglašajo novi udje. Misli ti bo treba na to, da tudi mi tako šolsko društvo osnujemo. Posebno potrebno bi bilo za Koroško, da bi mi tam naredili nekaj slovenskih šol; mislimo, da kar je dovoljeno Nemcem, se ne more prepovedati Slovincem. Čehi pa morajo skrbeti za svoje v Šleziji, ki so ravno tako tlačeni in ni zapuščeni, kakor Koroški Slovinci.

Čehi ponavljajo neprenehoma svoje za-

htevanje, naj se preustroji „**pressbureau**“, kjer najeti časnikarji še vedno v starem slogu pišejo, ter ministerstvu, od kterega so plačani, polena pod noge mečejo. — Potrpežljivost sedanje vlade je res občudovanja vredna, da kaj takega mirno gleda.

Na Dunaji imajo zdaj svoj veliki „**schützenfest**.“ Posebno impozanten je bil prihod Tirolcev, katerih je bilo tisoč mož, vsi v narodni obleki. Dunajčani so jih z velikim veseljem sprejeli.

Poljaki so vsi srditi zaradi razsodbe državnega sodišča, da imajo judje v mestu Brody pravico, osnovati si nemške šole. Judje niso Nemci, če so judje, naj zahtevajo šole v judovskem jeziku, zakaj pa nemške v slovanski deželi? Jud nima nobene narodnosti, tedaj naj bo na Poljskem Poljak, kakor je na Nemškem Nемеc in na Laškem Laħ. Tega pa ne bomo trpeli, da bi bili judje pionirji nemštva med Slovani. Če je slovanski kruh dober, zakaj ne bi bil še slovanski jezik?! Gališki deželni zbor je sklenil, osnovati v Brodu (Brody) poljsko dekliško šolo. Prav tako!

Vnanje države.

Na **Turškem** zori sad krvavega maščevanja; Turčija se pripravlja na zadnji ples, da ohrani svoje gospodstvo v Evropi; njeni sovražniki pa jej nečejo dati več odloka; Bolgari se hočejo popolnoma osvoboditi, ter ogledujejo svoje moči. Naš **H u b m a j e r** biva že med njimi, ker njemu kri ne dopusti, da bi doma ostal, če na Balkanu slovanske puške pokajo. **Grki** imajo bojda 70.000 mož redne vojske. S prostovoljci bodo nabrali kakih 100.000 mož. To je se ve da premalo za Turka, ki je še zmirom močan in ves srdit, ker vé, da mu gre za obstanek. Grki sami bodo težko kaj opravili. **E v r o p s k e** v l a d e so se bojda zmenile, da hočejo najprej z vojnimi ladjami Turka ostrašiti; če se pa še ne bo udal, potem bodo morali pač armado poslati nad njega. Turek se še zmirom brani, odstopiti mesto **D u l c i g n o** Črnogorcem. Zato je položaj jako resen, ker se Črnogorci ne dajo kar tako za nos voditi.

Komunisti na Francoskem, ki jim je bila nedavno kaznen odpuščena, porablajo svojo svobodo tako, da oestro nasprotujejo Gambettovi vladi. Tako si je sedajna francoska vlada sama sovražnike v deželo poklicala.

hal skozi vsako luknjo; pa snop slame ji da prinesti. Otroci so se matere tiščali in brisali oči, pa solzili se. Oaa ju praša, kaj jima je? zakaj se jokata. Otroka pravita: „zebe me, v roke me zebe; mene pa v noge.“ Mati jima velí, naj si maneta roke pa hodita sem ter tje, da se bota ogrela.

Kupec migne Janku, ga pelje za par korakov v stran in mu pravi: „Janko, kader ti voda pride do grla, spomni se na-me, svojega prijatla Grabeža. Jaz ti bom našel dela, kolikor boš hotel, me razumeš? Kader se ti potrgajo vse strune, popokajo stremena.“

Janko mu stisne roko, kakor da sprejme ponudbo in navihani kupec odide svojo pot. Jarovinski mlinar vede Janka v mlin in mu dá dela, Katinka pa mlinarjevi hčeri pomaga, kakor da bi bila najzadnja dekla.

Tako so prebili nekaj dni. Pa pride Janko k svoji ženi in jezno reče: „Katinka, spravlaj skupaj, koj gremo; nečem, da bi mi zabavljaj mlinar pa Štef. Surovo budalo misli, da me bo jahal kakor mrhar staro kljuso. Prevzetno mlinarjevo deklo pa s tabo tudi nič bolje ne ravna.“ Katinka gre, obleče otroke,

poišče mlinarjevo hčer, se ji lepo zahvali in potem gre do vsi tiho iz hiše. V voljo božjo vdana stopa Katinka za svojim možem.

Mlinarjeva družina pride iz hiše, da nesrečne ljudi spremi se smehom rekoč: „Lejte jih cepce, berače; ali gredo beračit ali pa krast, za družega tako niso, saj niso za nič.“

13. Stiska.

Še nikdar v svojem življenji ni bil Janko tako resen kakor danes. Počasi je stopal po zmrznjeni stezi skozi gojzd, pa še zmenil se ni, ko so jeli otroci jokati od mraza. Le malo postane, da Katinka z otroci počaka; toliko da ga je dohajala uboga žena, katero sta mraz pa stradež hudo morila; najbolj pa žalost.

„Katinka“, praša on, „kam čemo?“

„Menim, da najbolje bi bilo, ko bi šla k najini materi,“ žena prijazno odgovori. „Najbolje bi bilo pri moji materi, ako greš skesan k njej in se popraviš, gotovo nas bo sprejela in prav rada bo to storila, ker je blaga dobra duša.“

„K tašči pa ne grem; tjekaj k stari baburi? tjekaj pa ne; raje grem na cesto ka-

menje tleč. Tvoja mati je z mano grdo počela. Veliko bi nama bila lahko pomagala, ko bi bila hotela; naj bi bila prodala svoje gospodarstvo, pa k nama prišla in živela pri nama, nič hudega bi ji ne bilo, nama bi bilo pa na vseh straneh pomagano. Kar ona ima, to je po vsi pravici tvoje. Ali ti dá eno ali dve leti prej ali slej, to nič ne de. Pa, take so, te stare trdoglavke, skopulje, srce jim priraste na denar in dokler kaj miga, ne soldka iz roke ne pusti. Kdo bo zmerom poslušal njena svarila? to človeku preseda, naposled bi lahko obnorel. Nikakor ne grem k stari tašči. Katinka, v mesto pojdemo, v mesto, tam je dosti dela, pa lahko ga bova dobila. Vbijal se bom in trdo delal, da mi bodo krvavi žulji pricveteli; naj bo, saj sem vas jaz pahnil v tako nesrečo in stisko, zato bom pa tudi jaz skrbel, da ne bote v potrebi. Ako pa vse nič ne pomaga, bom pa v vodo skočil, poslej bo vsega konec, — Le tiho bodi, Katinka, že pojde, tako ali tako, iti pa mora!“ . . .

Na večer pridejo v mesto. Da bi k znanecem šli, jih je bilo sram, zato so v krčmi prenočili. Zarano gre Janko stanovanja iskat in

Izvirni dopisi.

Iz Litije, 13. julija. Ali ste brali ljubljanski „Tagblatt“ od preteklega petka? Vem, da vam to ni zabava in da razen zabavljic v njem nič ne iščete, ker je v drugem res pust ko žaganje. Če ste ga pa brali, ste morda nalezeli na dopis z Litije, ki se je od tod poslal po očitni želji Vestenecka, da ga nekoliko poboža za vse ono, kar je v deželnem zboru moral prestati od narodnjakov. Ne mislite pa nikar, da bi bilo res in tako, kakor „Tagblatt“ opisuje; Litija za ono „vacijo“ Vestenecku še vedela ni, napravila sta jo le dva rudokopska uradnika, petolizca Vestenekova, prusaka čiste krvi, ki najraje pojeta „die Wacht am Rhein“; ta dva sta si ra različni način, z vinom in osornimi besedami pridobila nekaj svojih podložnih, da so šli Vestenecku kadit; kar je bilo drugih ljudi zraven, so prišli iz radovednosti, kakor n. pr. takrat, če kacega medveda čez vas peljeje. Vse je bilo narejeno, ne pa prostovoljno ali s srca, kakor „Tagblatt“ piše, in še bolj za unanji svet, ker so se brž razposlali telegrami v dunajske liste, — na čigave stroške, to bo vedel že naš okrajni glavar, ki je bil z Ljubljane prinesel deželno-zborske dijete. Kolike vrednosti je toraj taka „ovacija“, si bo vsak Vaših bralcev lahko sam preračunal.

Omenjena človeka se s peščico pridobljenih pivcev in pevcev tudi sploh vedeta tako, kakor da bi bila kje na pruski zemlji, ne pa v Avstriji. Kamor ta lepa družba, katero tudi Vesteneck obrajta, pride, ne traja dolgo, da zadoni „die Wacht am Rhein“ ali pa kaka druga tendenciozno nemška. Obžalovati je le to, da se takim ljudem nasproti tudi nekteri naših narodnjakov ne obnašajo dosti osorno, marveč skoro bojzljivo, česar nasledek je ta, da tem res tujim tujcem greben čedalje više raste, posebno ker se v nekakem obziru zanašajo na podporo okrajnega glavarja. Naj taki ljudje imajo svoje prusko veselje, a naj ga imajo tam, kjer ne žalijo ž njim domačinskega čutja prebivalcev, nemreč zunaj ob Reni, „am deutschen Rhein“, kamor naj tudi Vestenecka seboj vzmó. Mi bomo z ajdovico pokadili za vsemi.

Vidite, to je zgodovina „ovacije“ ali marveč demonstracije, s katero zdaj Vestenek po svetu zá se reklamo dela in se hoče maščevati nad narodnjaki za vse, kar je v deželnem zboru od njih slišal — zasluženega.

hitro najde stanovanje daleč, tam v predmestju. Majhna sobica pa majhna kuhinja, to je bilo vse. Katinka se napoti ž njim in z otroci v novo stanovanje in opoldne so bili že umešteni, kakor je šlo. Katinka je bila vesela, da ima spet svoje ognjišče, mala Barbka je pazila na sestrico, Janček je pa drva cepil, da se peč zakuri.

Kako so bili vsi veseli, ko je v peči zagorelo, da so se nekoliko otajali! Kako lahko jim je bilo pri srcu, ko so okoli svoje mize sedeli in slastno jedli! Janko je bil naprej molil, česar že dolgo ni storil, in Katinka je mislila sama pri sebi: „o, da bi le tako dolgo ostalo.“

Popoldne gre Janko dela iskat, ali na večer se povrne ter pravi, da dela ni dobil. Dobil bi ga bil, se ve da, v nekem mlinu, toda mlinar ga ni hotel sprejeti, ker ga je poznal, da je hud pijanec, češ, pijanec je gotova nesreča za vsako hišo, v kateri živi. Ne ostane mu družega, kakor da se gre vdinjat za navadnega delavca, za dninarja, dasi mu

Iz Šentvida na Dolenskem

16. julija. Nemila smrt je pobrala skoraj v enem dnevu dva prav blaga in izvrstna moža iz naše srede. 12. t. m. je umrl g. Anton Kutnar, posestnik na Pljuski pri Št. Vidu. Ta gospod je bil daleč po okolici znan in sloveč po svojih lepih lastnostih in obilnih dobrih delih. Bil je v resnici veren katoličan, s to besedo je zaznamovan ves njegov značaj. Nad njim je imela cela fara zgled prave pobožnosti. Storil je natanko vse, kar zahteva prava vernost, ogibal se skrbno vsega, kar bi količkaj vznemirjalo njegovo občutno vest. Kot premožen vdovec brez otrok je mogel veliko dobrega storiti, in reči smem, da vse življenje njegovo — zlasti poslednjih deset let — bilo je nepretrgana vrsta dobrih del. Popotniki, reveži, bolniki, cerkve, s kratka vsak, kdor je potreboval kake pomoči ali dobrega sveta, vse se je pri njem dobilo, takó da so nekteri malopridneži celó zlorabili njegovo radodarnost. Ker je bil ranjki občespoštovan mož, so ga pri volitvah sosedje pogostoma volili za zaupnega moža in vselej je zvesto držal se domoljubne stranke. Akoravno je bil silno pohleven in mehkega srca, ga je vendar vselej nekaka sveta nevolja prijela, kader je slišal o krivicah in nepostavnostih, ktere so uganjali pri volitvah in po zborih nemški liberalci in kranjski nemškutarji. Bodi tedaj blagi ranjki vsim, ki so ga spoznali, priporočen v spomin, zlasti g. duhovnom, med kterimi je imel mnogo prijateljev! — En dan prej pa je umrl na svoji grajščini Selo pri Št. Vidu baron Franjo pl. Wolkensperg, polkovnik v pokoj. Tudi ta gospod je bil blaga duša in marsikteri doslužen vojak se ga spominja ter hvali njegovo prijaznost do najnižjega prostaka. Bodi mu lahka zemlja domača, katero je tudi on prischčno ljubil!

Domače novice.

V Ljubljani, 20. julija.

(Marljivost našega deželnega predsednika)

Imeli smo že več deželnih predsednikov, pa tako marljivo se ni nobeden brigal za delovanje deželnega zbora, kakor gospod Winkler. Ne le, da je bil pri vseh sejah, med kterimi so bile posebno zadnje dolge in vročina v zbornici že kar neprenesljiva, vedno navzoč in sledil obravnavam zmiraj pozorno ter spregovoril, kadar je bilo treba, — vdeleževal se je tudi

je to mrzelo že od nekaj, dasi tudi je bil slaboten, preslab za težka dela.

Za delavca je šel, da je delal na dan, pa s takim delom je bil zeló nezadovoljen. Vajen je bil dobro živeti in pa v družbe zahajati, zdaj je moral pa trdodelati, vbijati se, uborno živeti in biti brez prijateljev. S prostaki in navadnimi ljudmi se ni hotel pečati, toliko mošk je še bil. Bolji ljudje pa, ki so bili kaj več vredni, ti se pa ž njim niso hoteli spajdašiti, ker ga je vsak poznal, kdo in kaj da je. Janku se delo hitro pristudi, vendar je moral še zadovoljen biti in hvaležen, da ga je še dobil, sicer bi se ne bil mogel preživeti, ne sebe ne družine. Stara zakupnica je vedela, kje da je nje hči in kako da se ji godi. Več potov ji je bila pisala ali zastonj, namreč to, naj gre od tacega moža, naj ga za nekaj časa pusti samega, morda ga bo siromaščina ali jediščina omehčala in poboljšala, morebiti se bo poslej bolj za trdno spreobrnil in pa bolj gotovo. Toda Katinka, res lep vzgled vsaki ženi, nikdar ni mislila kaj tacega storiti.

odsekovih posvetovanj in prišel na pomoč z marsikterim dobrim svetom; posebno se je brigal za slovensko besedo postav, ker so bile nektere, res nerazumljivo poslovenjene. Tako pridnega pomočnika vladnega res ta zbor po večini še vreden ni bil, mi bi mu želeli zbor, v kterem bi mogel s poslanci res kaj izdatno koristnega storiti za našo deželo. V to pomozi Bog! Blagemu gospodu deželnemu predsedniku pa lahko z vsega srca zakličemo: Živijo! Bog Vas dolgo ohrani naši deželi!

(Kako se nemškutarji pri svojih izletih obnašajo.) V nedeljo je napravilo ljubljansko pevsko društvo „liedertafel“ izlet na Šmarno goro. Da-si to društvo o sebi trdi, da nima z narodnostjo nič opraviti, ima večidel tuje roge in slovensko petje pičlo malo goji. Pa naj bo, kakor koli, mi se zá-nj ne brigamo, a napravilo je izlet na Šmarno goro ter v vabilu naznanilo tudi, da bo imelo ondi mašo. Imelo jo je res, a kako! Cerkvjenik jim je odpri cerkev, spravili so se na orglje in tam igrali polke in valcarje, zunaj pa so po taktu orgelj gospe in gospice z moško mladino plesale. Za tako početje pač ni nobene besede, s katero bi se dosti osramotilo. Dobro in sreča, da drugih ljudi o tistem času na gori ni bilov eliko, drugače bi se bil razžaljeni verski čut utegnil pokazati v grozni podobi. Vendar brez nič ni pretekdan. Ko se je ta družba z Medvod podala večer proti kolodvoru, so dobili nekteri po grbi in zdaj bo zopet ropot po nemčurskih listih nad surovostjo naroda našega, ker že včerajšnja „Laibacherca“ kvasi, da so bili kmetje nahujskani zoper nemškutarje. To sumničenje je — se ve da — prazno, če so bili pa razžaljeni in razdraženi, so bili to le po gori omenjenem vedenji nemškutarskih meščanov, ki navade in čutila ljudstva zmiraj z nogami teptajo. Obžalovati je pa ta dogodba ne le zato, ker bo v očeh naših nasprotnikov zopet „črna pika“ za deželo, ampak tudi zato, ker bo gotovo dolga preiskava. Mi takih surovih napadov nikdar nismo zagovarjali, nasprotno jih odločno obsodimo ter želimo, da bi krivi prišli na dan. Ravno tako se pa nadjamo, da se bo skrbelo za to, da se naše mirno in dobro ljudstvo ne bo po nepotrebaem žalilo in tako zapeljevalo k prestopu postav. Zakaj pa se pri izletih narodnih društev nikdar nikoli ne zgodi najmanjša reč? Zato, ker imajo kmetje narodnjake radi, ti pa tudi vedo spoštovati nji-

Rada ga je imela, dasi tudi je bil grozno lahko mišljen in zraven še prav svojeglaven. Pri vsem siromaštvu ni bila nobenkrat bolj srečna nego takrat, ko ji je verjel in zaupal. Toda Janko ji tega ni hotel verjeti; mislil je, da se mu le hlina, da ga hoče slepiti in na vrvice imeti. Ko bi ji bil on popolnoma zaupal, poslušal nje svét, bi bilo dobro šlo, bi bili vsi skupaj zadovoljno živeli, ako tudi siromašno, saj to pač vsakdo tudi sam poskuša, da bogastvo ne stori človeka srečnega, ampak pošteno ravnanje, čista vest, mirno srce, veselje in strah božji. In ravno to je vzrok, zakaj se tako redko dobi zadovoljnost in prava sreča po sijajnih dvorih in bogatih hišah, zakaj pa tako pogosto pod slamnato streho in po bornih kolibah, kjer stanujejo ubogi a pošteni ljudje. To je bila še velika sreča, da so se otroci po materi zvrgli, ki je bila tako blaga in dobra in vsega spoštovanja vredna mati, kakoršnih je kaj malo, in da se niso zvrgli po očetu. (Dalje prih.)

hove šege in navade, posebno versko čutje, in se po tem vedejo. — To neprijetno in žalostno prigodbo povemo tako, kakor smo jo mogli zvedeti iz najboljših virov; veselilo bi nas, če bi ne bilo to vse resnično.

(Šolstvo.) — Izvístje c. kr. više gimnazije v Ljubljani l. 1880 ima na čelu spis: „Beiträge zur praktischen Astronomie“, zložil prof. M. Vodusek, in šolska poročila, iz katerih je razvidno, da je gimnazija štela 21 učiteljev (z enim na poskušnji), pa 571 javnih učencev, in 6 privatnih. Izostalo jih je med letom 54. Slovencev po jeziku šteje 434. Tretjeletno preskušnjo jih je delalo lani 35 in 6 dodelalo z odliko, 22 dobro, 1 je bil odstavljen na 2 meseca, 6 pa na eno leto; letos pak 21 z 1 vnanjim dovršilo tako, da je 6 jih z odliko, 3 so padli za celo leto, 2 za dva meseca, drugi so jo opravili dobro. Najmanj je imel učencev VIII. razred, samo 21; največ 1 v treh ločinah na koncu leta še 166.

Izvístje ces. kr. više gimnazije Novomeške (Rudolfswert) kaže na čelu slovenski spis: „O Sokratovi metodi s posebnim ozirom na Platonovega Menona in o pojmu“, zložil prof. Fr. Brežnik. Učiteljev (med njimi še štirje redovniki) za navadne nauke 14, učencev v začetku 175, na koncu leta pa 164. V I. razredu 49, v VIII. samo 7, kateri so zrelostno skušnjo dodelali vsi, eden z odliko. Po maternem jeziku bilo je Slovencev 154.

Razne reči.

— Umrl je gospod Jože Lah, okrajni sodnik in narodnjak v Radoljici, v soboto nagle smrti.

— V Loki je treščilo v nedeljo zvečer v cerkev, strela je pokončala okna in uro v zvorniku.

Deželni zbor kranjski.

Dvanajsta seja 10. julija.

Enajsta seja je bila tajna, uredile so se v nji plače deželnim uradnikom, kakor smo mi že poročali.

V dvanajsti seji pri točki, kako dolgove iztirjevati od občin in skladnih družb, po prime besedo dr. Vošnjak ter pravi, da narodna stranka želi, da bi vsi razni zastopi delali v lepem sporazumljenju z vlado ter da morajo narodni poslanci odločno vpreti se temu, kar se po dunajskih nemških listih piše, češ, da mi napadamo ves uradniški stan.

Pri teh besedah nastane na nemškutarski strani velik ropot in deželni glavar vit. Kaltenegger opomni govornika, da se ima držati stvari. Dr. Vošnjak pa se ne da motiti ter nadaljuje: „Mi grajamo le tiste uradnike, ki se bolj pečajo s politično agitacijo pri volitvah in sploh s politiko, nego pa s svojim uradniškim poslom. Mislimo pa, da nismo daleč več od tistega časa, da bodo vendar enkrat uradniki nad strankami stali, in da se bode tudi nehalo z neresničnimi novicami po časnikih trditi, da mi narodojaki vse uradništvo napadamo. S tem se hoče le hujskati proti narodni stranki, ki uradnike, kateri svojo dolžnost storé, spoštuje, a le zoper tiste glas povzdiga, ki se pečajo s politično agitacijo pri volitvah.“

Med govorom je bil na nemškutarski strani vedno velik nemir in Kaltenegger je tudi ropotal ter hotel vstaviti govornika.

Na to vstane deželni predsednik gospod Winkler in pritrđi, da so nemškutarji po svojih časnikih zahtevali, da bi bil on zadnjič

brnil uradništvo. Na njega pa ni vsa dotična debata napravila vtisa, kakor da bi se bilo napadalo celo uradništvo. „Skozi 10 let že, pravi gosp. deželni predsednik, sem delujoč v parlamentarnih skupščinah in sem mnogokrat slišal dosti ostreje napadati vladne organe, kakor se je to tukaj godilo včeraj, ne da bi bila vlada čutila se prisiljeno braniti jih. Vlada ne more deželnim poslancem braniti posamezne čine nekterih posameznih vladnih organov kritizirati, o katerih bode vlada preiskavala, ali so resnični, ali ne, in storila potem svojo dolžnost. Vlada pa nikakor noče omejevati svobode parlamentarnega govora, kajti njimore le ugajati, če čuje iz ust narodovih zastopnikov, ki so za to najbolj poklicani, razgovor o raznih činih, za ktere more vlada potem skrbeti, da se popravijo.“ V obče pa izjavlja g. deželni predsednik še enkrat, da vsa včerajšnja debata ni nanj napravila vtisa, kakor da bi se bilo napadalo vse uradništvo.

Te besede predsednikove nemškutarji poslušajo vsi zeleni, a ne črhnejo besedice. Postave se potem sprejmó vse tri brez daljega razgovora.

Na vrsto pride poročilo o enketni komisiji, katero ima sklicati deželni odbor iz zastopnikov vlade, kmetijske družbe, deželnega šolskega sveta, učiteljev, strokovnjakov itd., da bi se povzdignilo kmetijstvo na Kranjskem po popotnih učiteljih in poduku po šolah.

Pri tem se oglasi dr. Bleiweis in reče, da je ministerstvo kmetijstva za letos dovolilo 300 glđ. podpore za popotnega učitelja kmetijstva. Želeti bi bilo, da se tudi na učiteljski pripravnici kmalu nastavi učitelj v kmetijstvu strokovnjak, ki bi v tem predmetu bolje podučeval, ko sedanji učitelj, ki je potrjen le za podučevanje v naravoslovju. Ta učitelj bi o počitnicah lahko hodil po kmetih ter podučeval o raznih strokah kmetijstva. Slednjič nasvetuje, naj bi se v proračun postavilo 600 gold. za tacega učitelja.

Poslanec gosp. Detelja želi, da bi se tej komisiji podalo tudi vprašanje, bi li ne bilo dobro napraviti v Ljubljani posebno kmetijsko šolo? Taka šola bi bila dobra družica tudi učiteljski pripravnici in bi se dala osnovati z majhnimi stroški. Kmetijska družba ima vrt, ki bi se dal rabiti za poskušnje, v drugih predmetih bi pa lahko podučevali učitelji srednjih šol, in to bi ne bilo ravno drago. Ljubljana je pa za tako šolo kakor nalašč, ker učenci lahko vidijo, kako se obdeluje trojna različna zemlja, namreč ob Savi, kjer je pesek, potem glinasto polje in močvirje.

Oba ta nasveta prav krepko podpira dr. Poklukar, poročevalec Dežman pa se temu vstavlja, ker se boji za nemčurstvo, kteremu bi taka šola, ki bi — samo po sebi razumljivo — morala biti slovenska, utegnila mnogo škodovati. Pametnega ugovora zoper to — se ve da — nima.

O obeh predlogih se potem glasuje ustmeno. Predlog poslanca g. Detelje obvelja s 24 proti 9 glasom, ljubljanski župan in Dežman sta prav odločno glasovala zoper predlog. Dr. Bleiweisov nasvet pa vržejo nemčurji, ker vsi proti glasujejo. Iz tega se vidi, koliko jim je za blagor dežele mar.

Poslanec gosp. Grasselli poroča o vredbi oskrbovanja in zdravniške službe v norišnici na Studenci, poročilo se sprejme tako, kakor finančni odsek nasvetuje.

Pri poročilu gospodarskega odseka o cestnih zadevah se izreče grof Thurn odločno zoper to, da bi se okrajna glavarstva še huje vtikala v opravila okrajnih cestnih odborov,

ker to nasprotuje samostalnosti občin in teh odborov.

Poslanec gosp. Navratil se poteza za most čez Vinico, za ktereга Kranjska ne bo imela dati več ko 14.000 glđ., vse drugo plača Hrvatska. Most je tam silno potreben in bo koristen zato, ker se ž njim pot na Hrvatsko izdatno skrajša. — Zbornica vse mutemu pritrđi.

Poslanec gosp. Detelja poroča o gozdarskih in živinozdravstvenih zadevah. Za Notranjsko je že nastavljen gozdni komisar, toraj naj bi vlada tacega poslala tudi še na Dolenjsko. Tudi naj se prosi vlada, da v Črnomlji in v Krškem nastavi živinozdravnika ali vsaj onega z Novega mesta v Črnomelj premesti.

Tu Vesteneck nasvetuje, naj bi se za nasade gozdov primorale občine, napraviti si drevesnice. Poslanec Navratil se poteza za živinozdravnika v Metliki ali vsaj v Črnomlji, ker je tam vedno živinska kuga, poslanec Pakiž pa pravi, kako je živinozdravnika v Kočevju potreben in da naj tam ostane. Gospod Robič toži, kako delajo gozdni čuvaji na Gorenjskem kjer so pred njimi že pašniki v nevarnosti, ker hočejo vse, kjer kak štor najdejo, razglasiti za gozd in postaviti pod gozdno postavo — živinoreji na veliko škodo, kajti po takih gorskih senožetih se potem ne sme več ne pasti, ne stelja grabiti.

Gospod deželni predsednik misli, da se Vesteneckov predlog vzlasti pri manjših občinah ne bo dal izvršiti. Poklukar ob kratkem povdarja, da se na Gorenjskem vedno prepirajo, kaj je gozd in kaj paša, in da se kmetom vedno krivica godi; zato se obrača do vlade s prošnjo, naj bi branila pravice kmetov do pašnikov.

Gosp. Detelja kot poročevalec se vstavlja nasvetu Vesteneckovemu, rekši, da gozdarska postava je državna, ne deželna postava, toraj se ima tudi le vlada brigati za njeno pravo izvrševanje. Naj ta napravi gozdne drevesnice še na Gorenjskem in Notranjskem.

Odsekovi predlogi se potem sprejme, javna seja se konča in prične tajna, v kateri se obravnava vprašanje, kako pokriti potrebščine deželnega, zemljišno-odveznega in normalno-šolskega zaklada za leto 1881, o prenaredbi pogodbe z državo zaradi priplačil k zemljišno-odveznemu zakladu in o tem, kako dovoljevati občinske priklade za leto 1881. Tudi so se rešile nekatere peticije.

Javna zahvala.

Čitalnični pevski zbor in „Sokol“ se najtopleje zahvalujeta za sijajni sprejem pri izletu v Kamnik. Posebno izrekujeta srčno hvalo kamniškemu mestnemu odboru, županu g. dr. Samcu, vsem vrlim narodnim kamniškim mestjanom in gospodičinam za prelepe vence s trakovi, podarjene barjaku „Sokola“ in „pevskega zbora“; dalje za Slovanstvo vnetim Mengšanom — sosebo gosp. županu Ant. Skok-u in gosp. Lamovc-u, potem prebivalcem iz Trzina in gosp. županu Ložarju, prebivalcem iz Črnuč in Podgorja.

Večno nam ostane v spominu dan 11. julija 1880. Slava vsem narodnjakom, ki so nas od Ljubljane do Kamnika tako srčno in bratovsko pozdravljali. Živili!

Odbor.

Izurjen

organist in cerkovnik,

ki že dalje časa to službo opravlja ter je pred dvema letoma orglarsko šolo z dobrim vspehom dovršil, **ličče primerne službe.** (3)

Več se izvé pri opravništvu „Slovenca.“

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.